

พุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่
องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*
The Buddhist Integrated Educational Institution
Administration into High Performance
Organizations for Schools under
the Primary Educational Service Area Office

ปารณีย์ เปี้ยทา¹, สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย, และระวิง เรืองสังข์
Pharaneer Phaitha¹, Suphipong Srivichai, and Rawing Ruangsanka
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
¹Email: Pharaneer_hnu_key@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมและการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) เพื่อตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน การสนทนากลุ่ม 10 คน และผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 368 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการพัฒนาหลักสูตรน้อย สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาระบบการทำงาน การวางแผน PDCA สถานศึกษาต้องมีการ

บริหารงานที่ดีมีหลักธรรมาภิบาล มีระบบที่เปิดโอกาสให้สังคมได้ตรวจสอบผลการดำเนินการ สถานศึกษาต้องสร้างค่านิยมร่วมกันของบุคลากรทั่วทั้งองค์กร สถานศึกษาต้องสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การพัฒนาแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า มีส่วนประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ (1) การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของสถานศึกษา (2) พุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

การตรวจสอบพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ด้านความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นไปได้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; การบริหารการศึกษา; องค์กรสมรรถนะสูง

Abstract

The objectives of this research were; 1) To study the status of institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office, 2) To study Dhamma principles and integration of Dhamma in institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office, and 3) To evaluate the Buddhist integration in institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office. The mixed research methods were used in the study by in-depth interview with 3 key-informants, focus group discussions with 10 key-informants, and questionnaires from 368 subjects. The data were analyzed by content analysis and statistical analysis.

The results of the study found that: The status of institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office; the experienced teachers in curriculum development were in need in every school, the work and administration in school must be improved, PDCA, good governance, ethics, transparency, accountability, teamwork, and institutional values should be implemented in school.

The development of a guideline in Buddhist integration in institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office; there are 2 factors, (1) school internal and external environment, and (2) Buddhist integration in institution administration into high performance organizations.

The evaluation of Buddhist integration in institution administration into high performance organizations for schools under the Primary Educational Service Area Office; accuracy was at the highest level, possibility, advantage, and appropriateness were at the high level.

Keywords: The Buddhist Integrated; Educational Institution Administration; High Performance Organizations

บทนำ

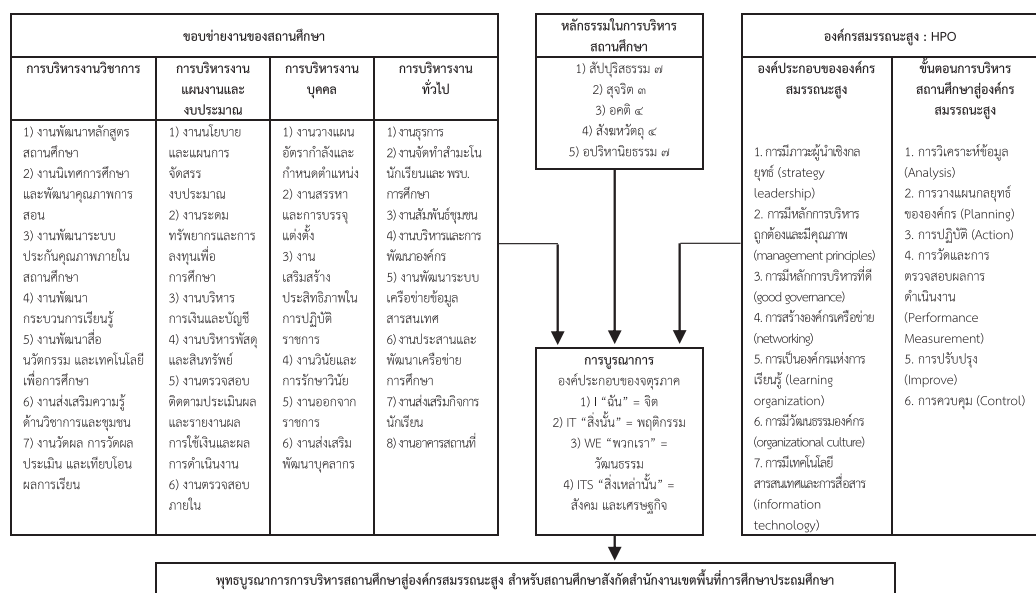
ความเจริญก้าวหน้าสังคมในยุคปัจจุบัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันทั่วโลก องค์กรต่างๆ ต้องเตรียมความพร้อม เพื่อที่จะแข่งขัน และพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาใหม่ๆ รวมถึงมีความพร้อมที่จะพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และอย่างต่อเนื่อง องค์กรต่างๆ ต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนเองให้เข้ากับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการสร้างความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความพร้อม และสามารถปรับให้องค์กรอยู่รอดได้ ซึ่งไม่ว่าองค์กรด้านการศึกษา การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี เก่ง มีความสุข และมีสมรรถนะทางวิชาชีพ ปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการแสวงหากลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะขององค์กร โดยเฉพาะด้านการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนให้ทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม (Phra Thep Sophon Prayoon Dhammajitto, 2004) ผู้บริหารต้องมีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนาองค์กร มีสามารถเป็นผู้นำให้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองได้

ด้วยหลักการที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดบทบาทของตนหลายอย่างในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยต้องมีการกำหนดบทบาทของตนเองให้ชัดเจนในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษา และจำเป็นต้องกำหนดบทบาทในการดำเนินงานกับคณะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเพื่อให้มีการประสานความร่วมมือในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษาร่วมกัน รวมทั้งการกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาระงานทั้งระบบของโรงเรียนให้ดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบและมีความชัดเจนในการดำเนินงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้นั้นคือการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งโรงเรียน (Kammanee and Pramonsinchai, 2004) ซึ่งการจะทำให้ได้ผลเช่นนี้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำสถานศึกษาต้องมีแนวทาง หลักทฤษฎี และหลักธรรมเพื่อนำมาใช้เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาทั้งระบบ

ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย คือ การขาดความต่อเนื่องเชิงนโยบายเนื่องจาก การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ขาดการควบคุม เชิงคุณภาพ (Hongthong, 2016) ทั้งนี้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาทำอะไรจะสามารถพัฒนาองค์กรภาคีรัฐไปสู่องค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้นั้น ควรพิจารณาการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างระบบ และวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งวัฒนธรรม มีองค์ประกอบ 5 ด้านคือ ด้านโรงเรียน ด้านผู้ปกครอง ด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านชุมชน และองค์กรศาสนา จะเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม (Nuchaboon, 2016) สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ยึดระบบบังคับบัญชาที่เข้มจนเกินไป และที่สำคัญคือ การกระตุ้นให้คนในองค์กรรักษาระดับความเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะ การปฏิบัติงานได้อย่างยั่งยืน ปัจจัยที่จะสามารถขับเคลื่อนให้องค์กรเปลี่ยนแปลงได้คือ การสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์กรโดยระบบการจัดระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลภายในองค์กรบูรณาการเข้ากับหลักพุทธธรรม เพราะความรู้ในพุทธศาสนามีได้จำกัดที่โลกแห่งผัสสะของวิทยาศาสตร์ และโลกแห่งการตรวจสอบด้วยเหตุผลของมนุษย์ แต่สามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างคน สร้างความรู้ และสร้างสังคม ให้เกิดการผสมผสานอย่างเหมาะสม (Dumronggittigule and Anansuchatgule, 2017; Vichai, 2016)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-ศึกษายังไม่มีการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การที่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังขับเคลื่อนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มพูนศักยภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงในด้านต่างๆ สถานศึกษาจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษานำไปพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของสถานศึกษา มีความสามารถที่จะรับและเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและในทุกสถานการณ์ รวมถึงมีศักยภาพความพร้อมในการแข่งขันต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมและการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
- 3) เพื่อตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นวิจัยและพัฒนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทั่วไปของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาหลักธรรมและการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาเอกสาร 2) การสัมภาษณ์ 3) การยกร่างแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 4) การพัฒนาแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ตรวจสอบแนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ปรับปรุง แก้ไข และนำเสนอ แนวทางการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร : ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 28,339 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูล

2.2 กลุ่มตัวอย่าง : กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 379 โรงเรียน โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ด้วยระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบศึกษาเอกสาร (Document Analysis) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.2 แบบสัมภาษณ์ (interviewing) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก เป็นกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3.4 แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (ฉบับร่างที่ 1 ตรวจสอบมาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเป็นประโยชน์ 2) ความเป็นไปได้ 3) ความเหมาะสม และ 4) ความถูกต้อง แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

4.2 การศึกษาจากภาคสนาม ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเก็บบันทึกด้วยภาพถ่าย เพื่อเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงที่ถูกต้องมากที่สุด

4.3 การแจกแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารเสนอปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และได้จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูล เป็นการใช่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ด้วยการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเอกสาร การสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาต่างบุคคล ต่างเวลา และต่างสถานที่ (Chantavanich, 2009)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเพื่อตรวจสอบพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยใช้มาตรฐานการตรวจสอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ 2) ด้านความเป็นไปได้ 3) ด้านความเหมาะสม และ 4) ด้านความถูกต้อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า

1. สภาพปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านการพัฒนาหลักสูตรน้อย โรงเรียนต้องมีการพัฒนาระบบการทำงาน การวางแผน PDCA (วงจรการบริหารงานคุณภาพ)
2. สภาพปัญหาด้านการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ได้จากการจัดสรรไม่เพียงพอ ต้องมีหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้
3. สภาพปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า โรงเรียนขาดอัตรากำลังข้าราชการครูไม่เพียงพอในสาขาวิชาที่ต้องการ บุคลากรมีการโยกย้ายบ่อย ระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลไม่ต่อเนื่อง
4. สภาพปัญหาด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โรงเรียนขาดความพร้อมในด้านอุปกรณ์และอาคารสถานที่ นักเรียนส่วนมากจะเป็นผู้อพยพ และโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเทคโนโลยี

ผลการวิจัยศึกษาหลักธรรมและการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว

1. หลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษา ใช้หลักอภิธานิยธรรม 7 มาบูรณาการในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3) ไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิม 4) มีความเคารพนับถือต่อผู้บังคับบัญชา 5) ให้ความเคารพต่อเพศสตรี 6) ให้ความเคารพต่อสถานที่ 7) ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มาเยือน

โดยบูรณาการหลักธรรมเข้ากับการบริหารงาน 4 ฝ่าย ได้แก่

1) การบริหารงานวิชาการ ใช้หลักธรรมสัปปุริสธรรม 7 กล่าวคือเป็นหลักธรรมที่สามารถพัฒนามนุษย์ ได้แก่ 1) อัมมัญญาตา รู้จักหลักการ รู้จักเหตุผล 2) อัตถัญญาตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล 3) อัตตัญญาตา รู้จักตนตามความเป็นจริง 4) มัตตัญญาตา การรู้จักประมาณในการบริโภค การใช้ยา ทรัพยากร 5) กาลัญญาตา รู้กาลเวลาอันสมควร 6) ปริสสัญญาตา การรู้จักชุมชน สังคม 7) ปุคคัลัญญาตา การรู้จักบุคคล และเข้าใจความแตกต่างของบุคคล

2) การบริหารงานแผนงานและงบประมาณ ใช้หลักธรรมสุจจริต 3 กล่าวคือเน้นในเรื่องของการโปร่งใสในการบริหารปราศจากการทุจริตคดโกง มีสินบน ได้แก่ 1) กายสุจจริต 2) วาจสุจจริต 3) มโนสุจจริต

3) การบริหารงานบุคคล ใช้หลักธรรมมคคติ 4 กล่าวคือการทำอะไรไม่คิดถึงประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้องก่อนเสมอ ทำให้เกิดความลำเอียงขึ้น ได้แก่ 1. ฉันทาคติ 2. โทสาคติ 3. ภยาคติ 4. โมหาคติ

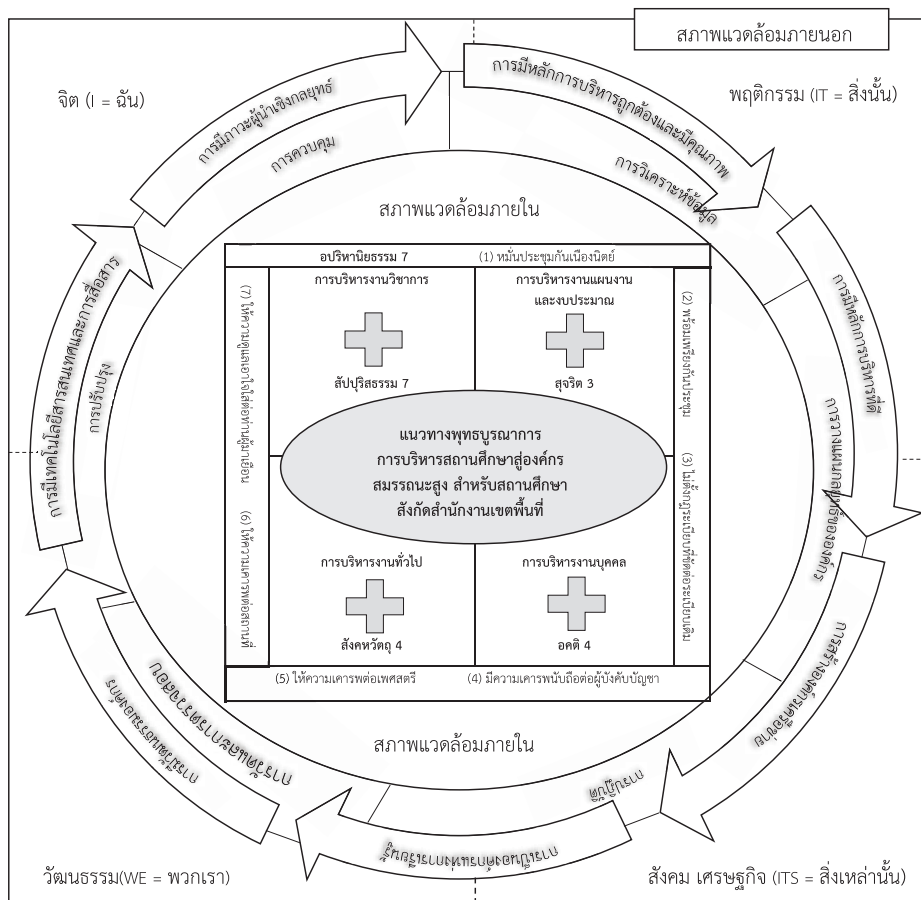
4) การบริหารงานทั่วไป ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 กล่าวคือเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล และเป็นการช่วยเหลือกัน ได้แก่ 1. ทาน 2. ปิยวาจา 3. อตถจริยา 4. สมานัตตตา

2. การบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษาใช้การบริหารแบบจตุรภาคของเคน วิลเบอร์ (Ken Wilber) มี 4 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) จิต (I) คือ การเข้าใจการตระหนัก การมีความรู้สึกรับรู้ 2) พฤติกรรม (IT) คือ การหาความรู้/ปฏิบัติเอง การค้นคว้า การวางแผนในการทำงาน ให้ความร่วมมือที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน 3) วัฒนธรรม (WE) คือ ความร่วมมือของคนในครอบครัว ท้องถิ่น ชุมชน ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามให้คงไว้ 4) เศรษฐกิจและสังคม (ITS) คือ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทนต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ผลการตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว

จากการตรวจสอบเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา 2) พุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ จากผลการวิจัยพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังภาพ 2 รายละเอียดดังนี้

ภาพ 2 แนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา

จากภาพ 2 แนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา อธิบายได้ว่า พุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นขั้นตอนนำเสนอแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา โดยบูรณาการหลักพุทธธรรมกับการบริหารสถานศึกษาแบบจตุรภาค ได้แก่ การบูรณาการการบริหารงานวิชาการกับสัมปยุตธรรม 7 การบูรณาการการบริหารงานแผนงานและ

งบประมาณกับสุจริต 3 การบูรณาการการบริหารงานบุคคลกับอคติ 4 และการบูรณาการการบริหารงานทั่วไปกับสังคหวัตถุ 4 โดยมีวิธีการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง มี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูล 2) การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร 3) การปฏิบัติ 4) การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน 5) การปรับปรุง และ 6) การควบคุม และองค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูง มี 7 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 2) การมีหลักการบริหารถูกต้องและมีคุณภาพ 3) การมีหลักการบริหารที่ดี (ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม) 4) การสร้างองค์กรเครือข่าย 5) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 6) การมีวัฒนธรรมองค์กร และ 7) การมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และนำหลักการบริหารนิยธรรมมาใช้ขับเคลื่อนการบริหารงาน เพื่อนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูงแบบยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา พบว่า 1. สถานศึกษาต้องมีการพัฒนาระบบการทำงาน การวางแผน PDCA (วงจรการบริหารงานคุณภาพ) มีความสอดคล้องกับ ยงยุทธ ยะบุญยง ที่กล่าวว่า ผู้บริหารใช้การมีส่วนร่วม PDCA ในการบริหารสถานศึกษา (Yaboonthong, 2008) 2. สถานศึกษาต้องมีการบริหารงานที่ดี มีหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เปิดเผย และสามารถตรวจสอบได้ มีความสอดคล้องกับ สุริยะ ทวีบุญญาวตร ที่กล่าวว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลมีอิทธิพลโดยตรงต่อ การบริหารแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จขององค์กร (Thaweeboonyawat, 2016)

จากการศึกษาการบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูง พบว่า 1) การมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) มีความสอดคล้องกับ ทรงพล เจริญคำ ที่กล่าวว่า การมีภาวะผู้นำผู้อำนวยการโรงเรียนมีการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ค่านิยม ความคาดหวัง การสร้างคุณค่าและผลของการดำเนินการและความสำเร็จของโรงเรียน (Charoenkham, 2009) 2) การมีหลักการบริหารถูกต้องและมีคุณภาพ (Management Principles) มีความสอดคล้องกับ เซอร์เมอร์ฮอร์น ฮัน และ ออสบอร์น (Schermerhorn Hunt and Osborn) ที่กล่าวว่า การบริหารถูกต้องและมีคุณภาพจะเกี่ยวข้องกับการมุ่งผลลัพธ์ที่มีคุณภาพสูง การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และตอบสนองความต้องการของลูกค้าปัจจุบัน การบริหารถูกต้องและมีคุณภาพเป็นส่วนหนึ่ง และสิ่งที่จำเป็นมากขององค์กรสมรรถนะสูง (Schermerhorn Hunt & Osborn, 2003) 3) การมีหลักการบริหารที่ดี (ธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม) มีความสอดคล้องกับ คณะวิจัยสถาบันรอฟเฟย์ พาร์ค (Roffey Parks Institute) ที่กล่าวว่า องค์กรสมรรถนะสูง

เป็นองค์กรที่เน้นคุณค่า คือ การที่องค์กรต้องสร้างความไว้วางใจให้กับพนักงานมีบรรยากาศของการเปิดเผย เป็นประชาธิปไตย และผู้นำต้องมีคุณธรรม (Roffey Parks Institute, 2007) 4. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) มีความสอดคล้องกับ เซอร์เมอร์ ฮอร์น ฮัน และออสบอร์น (Schermerhorn Hunt and Osborn) ที่กล่าวว่า องค์กรสมรรถนะสูง จะมีลักษณะในการออกแบบเพื่อการเรียนรู้ขององค์กร โดยจะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศระหว่างหน้าที่ต่างๆ เพื่อปรับปรุงความสามารถและความต้องการในการนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ (Schermerhorn Hunt & Osborn, 2003) และ 5) การมีวัฒนธรรมองค์กร (Organizational Culture) มีความสอดคล้องกับ บายเทนด์จิก (Buytendijk) ที่กล่าวว่า องค์กรสมรรถนะสูงควรมีการสร้างค่านิยมร่วมของบุคลากรทั้งในและนอกองค์กร (Buytendijk, 2006)

วิธีการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง พบว่า 1) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) 2) การวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร (Planning) 3) การปฏิบัติ (Action) 4) การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน (Performance Measurement) 5) การปรับปรุง (Improve) 6) การควบคุม (Control) มีความสอดคล้องกับ ดูก (Duke) กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพควรมีการควบคุมด้วยการประเมินอย่างต่อเนื่อง (Duke, 1987)

จากการตรวจสอบแนวทางพุทธบูรณาการการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การบูรณาการหลักธรรมในการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูงสำหรับสถานศึกษาใช้หลัก อปทานิยธรรม ธรรมเป็นที่ตั้งแห่ง ความไม่เสื่อม 7 ประการ โดยนำมาบูรณาการกับการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ได้แก่ มีการประชุม การปรึกษาหารือการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม ได้แก่ มีการประชุม – เลิกประชุมอย่างพร้อมเพรียง ทำกิจกรรมที่ควรทำโดยพร้อมเพรียงกันของคนในสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีการลงมติเห็นชอบร่วมกัน 3) ไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิม ได้แก่ ไม่มีการกำหนดกฎเกณฑ์ตามความต้องการของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือตามความต้องการของกลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง หรือตามอิทธิพลใดอิทธิพลหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง และชอบธรรมในการปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการที่ได้กำหนดไว้ 4) มีความเคารพน้อมถ้อยคำผู้บังคับบัญชา ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา 5) ให้ความเคารพต่อเพศสตรี ได้แก่ ให้เกียรติสตรีผู้ร่วมงานในสถานศึกษาเดียวกัน 6) ให้ความเคารพต่อสถานที่ ได้แก่ ไม่ลบหลู่สถานที่ทำงาน มีการส่งเสริม และรักชาติวัฒนธรรมของท้องถิ่น 7) ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มาเยือน ได้แก่ การให้ความเอาใจใส่ต่อผู้มาติดต่อราชการ แสดงความเป็นมิตรสำหรับผู้มาเยือน มีความสอดคล้องกับ เสนอ อัศวมณฑา (Assawamanta, 2014) กล่าวว่า แนวทางการนำหลักอปทานิยธรรมไปบูรณาการเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี เป็นแนวทางในการบริหารงานเพื่อให้การทำงานเป็นระบบ ระเบียบ/คำสั่งสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามจะต้องมีองค์ประกอบด้วย

การวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การสั่งการ การประสานงาน การตรวจสอบ ควบคุมและงบประมาณเข้าไปกำกับดูแล โดยยึดหลักคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมและส่งเสริมระบบ คุณธรรม ให้มีการทำงานเป็นทีม ความสมัครสมานสามัคคี เคารพผู้ใหญ่อาวุโส ไม่รื้อทั้งกฎเกณฑ์ระเบียบที่ ถูกต้องชอบธรรม ดำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรมจริยธรรมอันดีงาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทาง ปฏิบัติต่อไปอย่างยั่งยืนขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานระดับนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูล ในการกำหนดนโยบาย และ ขั้นตอนการดำเนินงานการบริหารให้สถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูงเพิ่มประสิทธิภาพทางการบริหารให้มากขึ้น

1.2 หน่วยงานระดับปฏิบัติ สามารถนำแนวทางการบริหารไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการ ศึกษาขององค์กรให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

2.2) ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรสมรรถนะสูง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

References

- Assawamanta, S. (2014). *The Model of Administration According to Aparihaniyadhamma of Nonthaburi Provincial Administrative Organization*. Doctor of Philosophy, Public Administration. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [in Thai]
- Chantavanich, S. (2009). *Data analysis in qualitative research*. Bangkok: chulalongkorn university press. [in Thai]
- Charoenkham, S. (2009). *The Model of Excellence Schools under Bangkok Metropolitan Administration*. Doctor of Philosophy, Department of Educational Administration. Graduate School: Silpakorn University. [in Thai]

- Dumronggittigule, P. and Anansuchatgule, B. (2017). Research Management based on Buddhist Discipline : A New Paradigm of University Community Engagement. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(1), 67-80.
- Hongthong, T. (2016). Buddhist Response to Educational Crisis : Regain Faithful for Thai Education. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(sp), 52-63.
- John R. Schemerhorn, James G. Hunt and Richard, N. Osborn. (2003). *Organization Behavior*, (8 th ed.) USA: John Wiley and Son, Inc.
- Kammanee, T. and Pramonsinchai, P. (2004). *Experience and strategy of management in school reform*. Bangkok: Pakorn Silp Printing. [in Thai]
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.M. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*.
- Nuchaboon, O. (2016). Administrative Network of Knowledge Management Model for Organizational Learning School under Suphanburi Primary Educational Service Area Office II. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 104-119.
- Phra Thep Sophon (Prayoon Dhammajitto).(2004). *The Directions of Thai Education*, Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing.
- Roffey Parks Institute. (2007). *HR and The High Performance Organizations*. Strategic HR Review, vol 5.
- Thaweeboonyawat, S. (2016). *High Performance Organization Model of Secondary School Under The office of The Basic Education Commission*. Doctor of Philosophy Program, Department of Educational Administration, Faculty of Education. Graduate School: Silpakorn University. [in Thai]
- Vichai, V. (2016). Methods for Buddhist Academic Studies, *Journal of MCU Peace Studies*, 4(1), 106-118.
- Yaboonthong, Y. (2008). *A Proposed Model of Participative Administration in Basic Education Institution Transferred to office of Local Administrative Organization*. Thesis Ph.D. in Educational Administration. Graduate School: Naresuan University. [in Thai]